

Interview Decemberdagen

Decemberdagen: de waarheid komt altijd bovendrijven

In december wordt de winterse kou verdreven met huiselijke warmte, en het 'gezellige samenzijn' met conflicten uit het verleden. Decemberdagen; een verhaal dat verteld moet worden, over een traumatische gebeurtenis die een land verscheurt en de barsten die hierdoor ontstaan binnen een gezin.

In de theatervoorstelling Decemberdagen maken we kennis met een Surinaamse moeder (gespeeld door Helen Kamperveen) en haar twee volwassen dochters (Manoushka Zeegelaar Breeveld en Noah Blindenburg). Het is kerst en alles is anders. Vader is onlangs overleden en moeder staat op het punt om te verhuizen. Kamperveen: "De voorstelling gaat over een ontmoeting tussen een moeder en haar twee dochters, waarvan er één in Suriname woont. De meiden komen bij haar op bezoek om te helpen met de verhuizing. Bij het inpakken van de dozen passeert het leven de revue. Er worden mooie herinneringen opgehaald, maar er komt ook een zorgvuldig verborgen geheim naar boven."

"We vieren nu feest, vergeet de politiek!"

De titel van de voorstelling verwijst niet alleen naar de feestdagen, maar ook naar de Decembermoorden in Suriname op 8 december 1982. Daarbij werden 15 tegenstanders van het militaire regime van Desi Bouterse vermoord. Een voorval dat diepe sporen achterliet in het land. Kamperveen: "Gebeurtenissen als deze verdelen een land, maar wat veel erger is, ze verdelen vriendschappen, gezinnen en families. Ik kom zelf uit Suriname en heb dat zien gebeuren. Dat is een treurig proces dat decennialang doorgaat. Die barst tussen mensen blijft bestaan. Soms doen we alsof er niets aan de hand is, maar deep down weten we het: er is een groot verschil tussen hem en mij. Ik keur jouw keuzes af en jij de mijne. Wat doet zo'n verschil van opvattingen binnen een gezin? Daar gaat het stuk over." Volgens Kamperveen is Suriname niet uniek daarin: "In eerste instantie had Esther Duysker, die het verhaal voor ons schreef, ervoor gekozen om Suriname en de Decembermoorden expliciet te benoemen. Later hebben we dat samen bijgedraaid omdat we juist het universele karakter van dit gegeven willen laten zien. Dit gebeurt in elk land waarin mensen voor grote keuzes komen te staan. Kijk naar het Verenigd Koninkrijk. Of je bent vóór de Brexit of je bent ertegen. Ik heb Engelse burens in Spanje en als ik erover begin dan zegt mijn buurvrouw: 'We hebben besloten om niet over politiek te praten. Laten we nog een wijntje drinken!' Dat soort reacties ken ik ook uit mijn eigen land: 'We vieren nu feest, vergeet de politiek!'"

“Mmmmm, je bent dik geworden”

Klinkt als zware kost, maar volgens regisseur Jette Derlagen wordt er ook veel gelachen in de voorstelling: “Veel van de humor zit in het gepingpong binnen het gezin. Er is een scène waarin de moeder haar dochter verwelkomt met ‘Mmmmm, je bent dik geworden.’” Kamperveen (lachend): “Dat is typisch Surinaams. Wij zijn onverbloemd. Niemand wil dat horen natuurlijk. Één van de dochters probeert ook steeds mee te doen met het Surinaams, maar ze is enorm verholandst en zit er steeds een beetje naast. Dan zegt ze ‘Tjoekoe, tjoekoe’ en dan reageren haar moeder en zus gezamenlijk met (ze zet een geïrriteerd stemmetje op) ‘Djoegoe, djoegoe’ (wat zoveel betekent als ‘onrust’). Dat soort dingen zijn grappig en herkenbaar.”

“Er is niets veranderd”

Decemberdagen was deze zomer maar liefst 18 keer te zien tijdens theaterfestival Oerol op Terschelling. Het stuk bracht heel wat teweeg bij de bezoekers. Derlagen: “We speelden in de openlucht en na afloop kwamen er meermaals mensen naar ons toe om over de voorstelling te praten, tot de tranen toe geroerd. De thema’s, zoals het gemis van een vader, het ontdekken van een geheim, en het verliezen van een vanzelfsprekende samenhang binnen een gezin, kwamen binnen bij het publiek.” Kamperveen ontdekte tijdens het maakproces dat ze zelf nog steeds om dingen heen loopt: “Onvoorstelbaar is dat. Na al die jaren ben ik nog altijd bang om de mensen van wie ik hou tegen me in het harnas te jagen. Er is niets veranderd. Dat komt omdat er nooit iets is gebeurd met het onrecht dat is geschied. Het kabbelt rustig verder.” De voorstelling wordt in oktober 9 keer gespeeld in het Bijlmer Parktheater. Je zou het een thuiswedstrijd kunnen noemen. Kamperveen (peinzend): “Het is spannend om te spelen voor de mensen die het hebben meegemaakt. Degenen die zelf de nasleep hebben ervaren binnen hun familie en vriendenkring. De bezoekers die gaan komen zijn het waarschijnlijk met ons eens. Met dit onderwerp preek je bijna altijd voor eigen parochie. Mensen zijn vaak rigide in hun standpunten en veranderen niet zo snel van mening. Ik hoop dat er veel jongeren naar het theater gaan komen; twintigers en dertigers, die willen nadenken over het verleden en met elkaar de discussie willen aangaan.”

“De waarheid komt altijd bovendrijven”

Over het geheim van de voorstelling willen beide makers niets kwijt. Wel heeft Kamperveen een goede raad: “Heb geen geheimen voor de mensen waarvan je houdt en die dichtbij je staan. De moeder in Decemberdagen heeft haar dochters veertig jaar lang voorgelogen en ze het bos in

gestuurd met een verkeerd verhaal. Hoe kun je dat ooit nog goedmaken? Zoals het badkamertegeltje zegt: 'Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt hem wel!'" Ze begint hartelijk te lachen met een ondeugende blik in de ogen: "Of misschien nog toepasselijker: 'De waarheid is net schijt, hij komt altijd bovendrijven.'"

Decemberdagen is van woensdag 9 oktober tot en met zaterdag 7 december te zien in diverse theaters in het land. De voorstelling is een coproductie van het Bijlmer Parktheater en Rudolphi Producties naar een idee van Helen Kamperveen. Meer info en tickets via www.viarudolphi.nl/productie/decemberdagen

(Auteur: Marco Hohl)